

RAJČAN

MESAČNÍK MESTSKÉHO ÚRADU V RAJCI

JÚL - AUGUST / 2012

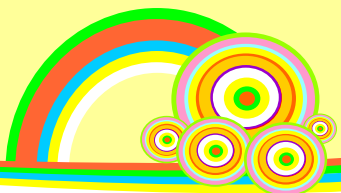

4x foto: archív MsKS Rajec

veľký RAJECKÝ deň

NÁMESTIE SNP

11. augusta
sobota 2012

RAJECKÝ JARMOK RAJECKÝ MARATÓN

V TOMTO ČÍSLE SI PREČÍTATE:

- ☞ Aktuálne informácie z mesta a MsÚ ☞
- ☞ Pozvánky na kultúrne akcie ☞ Hody a Hodomotojazda ☞
- ☞ Rajecký maratón už 29. krát ☞ Rajecké školy ☞
- ☞ História Rajeckých mestských privilégií ☞
- ☞ Úspechy športovcov ☞ Spoločenská rubrika ☞

MESTO RAJEC

MESTSKÉ KULTÚRNE
STREDISKO RAJEC

MARATÓN KLUB RAJEC

vás pozývajú na

veľký RAJECKÝ deň

ÚČINKUJÚ:

8.00 hod. **ZAČÍNAME**, dychová hudba **STRAŇANKA**

9.00 hod. mažoretky **KORDOVÁNKY** – tanečné defilé

9.45 hod. **SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE** Rajeckého maratónu

10.00 hod. **ŠTART** Rajeckého maratónu

10.30 hod. **EMINENT** estrádne vystúpenie

13.30 hod. folklórny súbor **DREVÁR**

15.00 hod. **VYHLÁSENIE VÝSLEDKOV**

17.00 hod. hudobná skupina **NASIBIR**

18.00 hod. hudobná skupina **MUKATADO**

20.00 hod. **KATKA KNECHTOVÁ**

21.00 – 03.00 hod. tanečná zábava s hudobnou skupinou

HOMOSAPIENS

NÁMESTIE SNP

11. augusta
sobota 2012

RAJECKÝ JARMOK RAJECKÝ MARATÓN

HRADÍTE MIESTNE POPLATKY?

Plnia si občania svoje povinnosť voči samospráve a hradia poplatky za komunálny odpad a dane z nehnuteľnosti včas?

Musíme konštatovať, že medzi občanmi sú aj ľudia, ktorí iba pozabudnú zaplatiť svoje poplatky načas, ale sú aj takí, ktorí neplatia poplatky za komunálny odpad a dane z nehnuteľnosti vôbec. Mestské zastupiteľstvo sa na ostatnom zasadnutí zaoberalo aj touto situáciou.

Výzva o nezaplatení miestnych daní sa zasiela po troch mesiacoch od dátumu splatnosti. Keďže ide o miestne dane (poplatok za komunálny odpad, daň z nehnuteľností) je potrebné upozorniť občanov, že nie je možné vyhnúť sa ich plateniu. V prípade, že ich nezaplatia do jedného roka, celý spis daného človeka odovzdávame exekútorovi a úhrada miestnych daní potom stojí občana oveľa viac.

Chceme upozorniť všetkých neplatičov, že Mesto Rajec vymáha všetky nedoplatky za miestne dane prostredníctvom advokátskej kancelárie a exekútorov. Po novom pri tých, ktorí ich nezaplatia načas, si už mesto začne uplatňovať aj úroky z omeškania.

Už sme spomínali, že Mesto Rajec vychádza v ústrety rodičom, ktorí nemali kam umiestniť svoje deti počas prázdnin a MŠ bude za poplatok otvorená aj počas prázdnin. Ako reagovali rodičia na túto ponuku. Využili ju?

Pred prázdninami sme oznámili rodičom, že v prípade dostatočného záujmu – minimálne 10 detí, sme schopní za zvýšený poplatok otvoriť materskú školu aj počas letných prázdnin.

Prostredníctvom riaditeľiek oboch materských škôl sme urobili prieskum medzi rodičmi detí. Keďže záujem o otvorenie MŠ bol viac ako 20 detí (v skutočnosti ich však bude počas prázdnin chodiť asi iba 10), Mesto Rajec a poslanci MZ rozhodli, že materské školy počas letných prázdnin budú otvorené.

Prevádzka bude zabezpečená, nie tak ako minulý rok prostredníctvom letného tábora, ale aj počas letných prázdnin bude MŠ fungovať ako plne funkčná škôlka (od 6.30 do 16. hodiny). V júli bude MŠ otvorená na Mudrochovej ulici a v auguste na ul. Obrancov mieru. V MŠ, ktorá bude zatvorená, sa uskutoční dezinfekcia prostredia a upratovacie práce. Samozrejme, že väčšina učiteľiek si bude čerpať dovolenku, aby sme vyriešili aj tento problém.

Pacienti, ktorí sú odkázaní na liečbu na rehabilitácii si museli vyknúť nato, že do pivničných priestorov, kde sa rehabilitácia nachádza, sa môžu dostať iba výťahom, nie po schodoch. Čo je však niekedy veľmi zložitá, lebo niektorí pacienti

ho nechajú otvorený a vtedy sa tam dostať nedá. Mesto Rajec je majiteľom budovy polikliniky. Prečo nemôžu pacienti využívať aj schody?

Mesto Rajec v novej budove polikliniky nevlastní žiaden podiel. Lekári si v novej časti polikliniky odkúpili všetky priestory a v tejto časti polikliniky sa nachádza aj nákladný výťah. Je úlohou týchto lekárov, aby zabezpečili všetko tak, aby budova fungovala ako má.

Tento problém sme riešili už minulý rok, keď sa na nás obrátila sestrička z rehabilitácie. Aj jej sme vysvetlili, že je to problém spoločenstva vlastníkov a vlastníci sa musia medzi sebou dohodnúť akým spôsobom zabezpečia, aby výťah bol funkčný – ako naučiť ľudí zatvárať výťah.

Už dlhší čas sa hovorí o tom, že nejaká firma má záujem o výrobu v priestoroch bývalého ZIPP-u.

Áno, nemenovaná firma má naozaj veľký záujem o kúpu priestorov bývalého ZIPP-u, žiaľ do dnešného dňa (25.6.2012) sa jej nepodarilo dohodnúť s terajším vlastníkom budovy o jej odkúpení.

Aj keď sa už niekoľkokrát vytvárali nové miesta na parkovanie áut stále ich je nedostatok. Plánuje mesto aj v tomto roku rozširovať parkovacie miesta?

Mesto eviduje požiadavky na rozšírenie parkovacích miest na sídlisku Sever.

Plánujeme aspoň časť týchto požiadaviek od občanov riešiť ešte tento rok.

Pozorní obyvatelia si všimli, že pri kontajneroch na komunálny a separovaný zber sa objavili nové kontajnery na obnosené šatstvo. Je to iniciatíva mesta?

Oslovila nás firma, ktorá sa zaoberá zberom obnoseného šatstva. Oslovila nielen naše mesto, ale celú Rajeckú dolinu, keďže tu funguje separovaný zber.

Foto: Šzá

KONTAJNERY NA OBUV, OBLEČENIE A TEXTIL

V rámci združenia Rajecká dolina sme dali súhlas, že tieto kontajnery môžu byť umiestnené na území mesta. S podmienkou, že to odskúšame a uvidíme ako táto firma bude zabezpečovať vývoz svojich kontajnerov. Kontajnery však umiestňovali

AKTUALITY Z MESTA

Na otázky odpovedá
Ing. Ján Rybárik, primátor mesta

bez nás, tak sme ich upozornili, že budú musieť zmeniť stanovisko niektorých kontajnerov, lebo bránia vo vývoze ostatného odpadu.

Na území mesta sa v posledných rokoch urobilo množstvo investičných akcií (rôzne rekonštrukcie či opravy). Pripravuje Mesto Rajec ďalšie investičné akcie v najbližšom období?

Máme rozpracované výberové konania na tri investičné akcie.

Pôjde o rekonštrukciu chodníka na Bystrickej ulici, ktorá by sa mala realizovať už v júli. Ďalej máme v závere súťaž na výstavbu hokejbalového ihriska, ktoré sa bude realizovať vedľa tenisových kurtov na ploche ihriska malého futbalu – táto plocha sa rozšíri, predtým a vznikne tam hokejbalové ihrisko s rozmerom 24x48 metrov. A máme rozbehnutú aj súťaž na zateplenie budovy a výmenu okien na budove na futbalovom štadióne.

V piatok 22. júna sa mestom prehnala silná dažďová preháňka – prietrz mračien. Počas takmer dvoch hodín napadlo množstvo vody, ktorá nestíhala odtekať kanálmi. Narobila voda nejaké škody v meste?

Áno, v piatok 22. júna nás zastihli prívateľové dažde. Najväčší problém bol na Bystrickej a Vojtovej ulici, kde vznikla menšia povodeň. Obyvatelia na týchto uliciach boli vytopení – voda siahala až vyše kolien a museli sme tento problém riešiť v spolupráci s hasičmi.

Na rohu Bystrickej a Vojtovej ulice je rúra na odvádzanie dažďovej vody, ktorá nevládala prívateľovú vodu a voda sa vylievala do záhrad, dvorov a domov. Rúra je vo vlastníctve Slovenskej správy ciest, preto musíme s nimi zvoliť rokovanie, aby sa tento problém vyriešil a v budúcnosti sme ho eliminovali.

Za rozhovor ďakuje Šzá

MESTSKÉ ZASTUPITEĽSTVO

Na ďalšom riadnom zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Rajci sa poslanci zišli **6. júna 2012**.

V prvom bode programu, už tradične, informovala hlavná kontrolórka mesta o uzneseniach mestského zastupiteľstva, ktoré boli splnené, ako aj o uzneseniach, ktorých plnenie stále prebieha. Poslanci správu zobrali na vedomie.

V zmysle uznesenia MZ č. 41/2012 bola vykonaná analýza možného spojenia materských škôl v meste Rajec. Jednou z možných alternatív by bolo vytvorenie tzv. centrálnej materskej školy s tým, že bude jeden riaditeľ a bude si môcť prácu koordinovať. Všetko ostatné bude zachované, tak ako doteraz. Po dlhej diskusii zobrali poslanci analýzu možného spojenia materských škôl na vedomie a odporučili pokračovať v príprave transformácie predškolských zariadení v meste.

V ďalších bodoch programu sa poslanci zaoberali návrhmi dodatkov k niektorým Všeobecne záväznými nariadeniami mesta (napr. Dodatok k VZN č. 2/2009 o poskytovaní sociálnych služieb, Dodatok k VZN č. 4/2011...) ako aj návrhom VZN 2/2012 o mieste a čase zápisu na plnenie povinnej školskej dochádzky pre školský rok 2012/2013. Všetky dodatky k VZN mesta ako aj VZN č. 2/2012 boli poslancami mestského zastupiteľstva schválené.

Mestské zastupiteľstvo rokovalo aj o kúpe a predaji nehnuteľností. Poslanci schválili prípravu územia pre výstavbu bytového domu v lokalite na ul. Sama Chalupku a na Bystrickej ulici a schválili podmienky verejno-obchodnej súťaže pre odpredaj budovy bývalých verejných WC.

Po krátkej prestávke sa pokračovalo v rokovaní. Poslanci schválili zmenu rozpočtu mesta na rok 2012, ako aj plán kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky mesta na 2. polrok 2012.

V nasledujúcom bode programu predniesla hlavná kontrolórka správu o výsledku uskutočnených kontrol v máji a v júni 2012. Mestské zastupiteľstvo zobralo správu na vedomie.

V interpeláciách predniesli poslanci návrhy a pripomienky občanov mesta, ktorými sa budú zaoberať jednotlivé oddelenia mestského úradu.

V závere rokovania predniesol náčelník mestskej polície mjr. Juraj Šimkulič informáciu o prevencii kriminality hlavne počas letných mesiacov.

MsÚ Rajec

OZNÁMENIE

Mesto Rajec VYZÝVA OBČANOV, ABY VO VLASTNOM ZÁUJME UHRÁDZALI VŠETKY VYRUBENÉ DANE A POPLATKY V STANOVENÝCH TERMÍNOCH SPLATNOSTI.

V zmysle zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pri oneskorených platbách za dane a poplatky bude Mesto Rajec postupovať podľa § 156 citovaného zákona **VYRUBENÍM ÚROKU Z OMEŠKANIA.**

MsÚ Rajec

PREVENCIA BEZPEČNOSTI NIELEN V MATERSKÝCH ŠKOLÁCH

Besedy pre materské školy

Príslušníci mestskej polície (mjr. Juraj Šimkulič, kpt. Marcel Urban, por. Branislav Žaškovský, nstržm. Roman Tarana) pripravili a odprezentovali v máji a v júni niekoľko krátkych besied s deťmi v oboch materských školách v Rajci.

Beseda bola zameraná na správanie sa detí pri stretnutí sa s cudzími ľuďmi, na bezpečnú jazdu na bicykli, na správne prechádzanie cez prechod pre chodcov a na správanie sa voči starším ľuďom. Deti oboznámili aj s dôležitými telefónnymi číslami, na ktoré môžu volať v prípade vzniknutého nebezpečenstva. Počas besedy mali deti čas na svoje otázky, kedy sa príslušníkov mestskej polície mohli opýtať na činnosti súvisiace s ich prácou.

Beseda sa deťom veľmi páčila. Deti si prezreli služobný automobil a výstroj a výzbroj, ktorú používajú mestský policajti počas výkonu

služby. Na záver im príslušníci MsP rozdali upomienkové predmety v podobe reflexných pások.

Príslušníci mestskej polície prajú všetkým deťom príjemné prežitie letných prázdnin, aby z nich mali veľa krásnych zážitkov bez ujmy na zdraví.

Prevencia počas letných prázdnin

Počas letných prázdnin sú riziká narušenia verejného poriadku o niečo vyššie ako počas bežného roka. Hlavným dôvodom je priaznivé počasie, nadbytok voľného času a v niektorých prípadoch ľahostajnosť rodičov maloletých detí a mladistvých.

Mestská polícia bude počas letných prázdnin vo zvýšenej miere kontrolovať používanie alkoholických nápojov maloletými a mladistvými osobami v prevádzkach v meste. Vzhľadom na počet príslušníkov mestskej polície budeme kontroly počas dňa vykonávať sami a v nočných hodinách ich vykonáme v spolupráci s príslušníkmi Obvodného oddelenia policajného zboru v Rajci.

Zameriame sa na vytýpané miesta, kde sa takéto osoby zdržiavajú a porušujú hneď niekoľko právnych predpisov naraz (napr. rušenie nočného pokoja, požívanie alkoholických nápojov na zakázaných miestach – VZN č. 2/2011...).

Prevenciou bude aj samotný výkon služby hliadky mestskej polície a jej prítomnosť v uliciach mesta.

Mestskú políciu môžete kontaktovať na tel. číslach: **0907 631 403** alebo na čísle **159**.

mjr. Juraj Šimkulič, náčelník MsP Rajec
2x foto: archív MsP

RAJECKÉ LADISLAVSKÉ HODY A HODOMOTOJAZDA

Ani v tomto roku sme nezabudli spoločne osláviť Rajecké Ladislavské hody. Začali už tradičným záverečným koncertom žiakov a pedagógov Základnej umeleckej školy v Rajci v piatok **22. júna**, na ktorom chceli predviesť svoje umenie. Bohužiaľ, dopadlo celkom inak. Už od obeda sa nad Rajcom zbíhali mraky zo všetkých strán a po necelej polhodinke, od začiatku koncertu, začala pravá letná prietrz mračien. Účinkujúci stihli akurát rýchlo schovať nástroje. A aj

lo na námestie, kde sa začínala *Rajecká hodomotojazda 2012*, ktorú organizoval Klub priateľov mototeránov Rajec v spolupráci s Mestským kultúrnym strediskom Rajec. Niekoľko desiatok historických mo-

toriek odštartovalo o 12. hodine svoju vyhladkovú jazdu z Rajca. Pokračovali do Rajeckej Lesnej, Čičmian, Zliechova, cez Košec, Púchov, Považskú Bystricu a späť. Do Rajca sa vrátili okolo 16. hodiny. Popri Hodomotojazde prebiehal na námestí bohatý kultúrny program. Hodomotojazdu odštartovala dychová hudba Straňanka. Od 14. hodiny sme si mohli vypočuť hudobnú skupinu Popcorn, nasledovalo tanečné vys-

túpenie rajeckých mažoretiek Kordovánok. Pokračovala country kapela Ta-Bac, ktorú vystriedal tanečný odbor základnej umeleckej školy Salveo. Počas popoludnia si mohli deti vyskúšať svoju šikovnosť na rôznych

súťažiacich, ktoré pre ne pripravilo eRko – hnutie kresťanských spoločenstiev detí z Rajca. Samozrejme za svoju šikovnosť dostali sladkú odmenu. Kto sa nebál, mohol si na školskom dvore cirkevnej základnej

školy vyskúšať aj jazdu na koňoch. Od 18. hodiny rajecké námestie roztancovala hudobná skupina Pollux a všetci sa dobre zabávali na hodovej zábave, ktorá trvala takmer do 23. hodiny.

Šzá
4x foto: S. Kalma

LETNÁ SEZÓNA NA KÚPALISKU

Kúpalisko Veronika v Rajci otvorilo svoje brány pre návštevníkov **16. júna**. Na kúpalisku nájdete okrem 8 bazénov (najväčší plavecký bazén má rozmer 50x21 m), päťdráhovú šmýkačku, malý tobogan, plážový volejbal, minigolf, stolný tenis, basketbal, detské šmýkačky a preliezky, dve reštaurácie, kaviareň, bar, slovenskú kolibu, šesť bufetov a parkovisko pre osobné vozidlá. V júli a v auguste je kúpalisko otvorené: **pondelok až piatok 9.30 – 18. hod.** a v sobotu/v nedeľu od 9. – 19. hod.

Permanentky v hlavnej pokladni kúpaliska: 20 vstupov 80,00 € alebo 30 vstupov 110,00 €.

Šzá

Aj tento rok MsÚ ponúka pre obyvateľov Rajca **ZĽAVNENÉ PERMANENTKY.**

Môžete si ich zakúpiť v pokladni mesta (na I. poschodí vľavo) od 18. júna v pokladničných hodinách.

Celodenná permanentka od 9.30 hod. (5 vstupov) 17,50 €

Od 13.30 hod. (5 vstupov) 14,00 €

Foto: Emíl, s.r.o.

2012	Vstupné		Zľavnené vstupné	
	sobota – nedeľa		pondelok – piatok	
	od 9.00 hod.	od 15.00 hod.	od 9.30 hod.	od 15.00 hod.
Vstupenka	7,00	5,00	5,00	3,00
Zľava – do 120 cm	6,00	4,00	4,00	2,00
Zľava – ZŤP	4,00	4,00	3,00	3,00
Vstup – do 90 cm	zdarma			

Rajec sa onedlho „doživa“ malého jubilea – 615. výročie prvej písomnej zmienky, kde sa spomína ako mesto

Písomná zmienka o Rajci ako meste sa viaže s listinou, ktorá bola napísaná vo Víglaší 6. septembra v roku 1397. Dôvodom, prečo sa Rajec spomínalo, že kráľ Žigmund Luxemburský dal do zálohy mesto Rajec spolu s hradmi Strečno, Starý hrad, Považská Bystrica, Hričov a Lietava Sandzivojovi (Sendsilvogius) kališskému, poľskému šľachticovi z Ostrorogu. V tejto súvislosti vzniká otázka – prečo bol Rajec spolu s ostatnými majetkami predmetom zálohovania? Odpoveď možno azda hľadať vo vtedajšej situácii, keď na jeseň roku 1397 kráľ Žigmund zhromažďoval protiturecké vojsko. Je preto pravdepodobné, že kráľ potreboval finančné prostriedky na tento účel.

HISTÓRIA RAJECKÝCH MESTSKÝCH PRIVILÉGIÍ

ležitým privilegiom bolo konanie výročných trhov. Uvedené právne a hospodárske výsady miest pôvodne neboli vytvorené na našom území, avšak ich úprava a použitie u nás vychádzalo z pôvodných nemeckých mestských práv. Pri zakladaní miest na našom území podľa takéhoto právneho základu mali podiel tzv. hostia prichádzajúci z Nemecka a to buď zo saskkej alebo rakúsko-bavorskej oblasti. V závislosti na tom odkiaľ osadníci prišli, to aj ovplyvnilo uplatňovanie spomínaných hospodársko-právnych zákonníkov. V prevažnej miere sa väčšina miest riadila saským a magdeburským právom, toto právo bolo pravdepodobne uplatňované i v meste Rajec. Tento predpoklad podporujú doložené právne a kultúrne vzťahy mesta Žilina s inými mestami a obcami zo 14. a 15. storočia, kde mimo iné mestá i Rajec toto právo navzájom so Žilinou uznával. Magdeburské právo obsahovalo inštitúciu tzv. **dedičského, zákupného richtára**, čím sa v týchto mestách vyvinula funkcia mešťanostu, ktorý bol volený prostredníctvom mešťanov. V jeho právomoci nebola súdna moc (táto patrila dedičnému richtárovi – sudcovi), mal však

sencií listiny udeľujúcej mestské privilegia Rajca, existujú reálne predpoklady, že takáto listina bola pravdepodobne vydaná, nakoľko v Rajci bolo už v dávnej dobe povolené vykonávanie trhov počas roka. Tieto trhy boli na Žofiu, na Jána a na Uršulu. Prvá známa listina Rudofa II. udeľujúca výsadu slobodného trhu v Rajci, mimo spomínané dátumy, je až z roku 1604. Rajec v tejto listine dostal ďalšie povolenie konania trhov na Mateja, Juraja a Mikuláša. Tieto trhy mali byť vždy v pondelok po uvedených sviatkoch svätých. V roku 1609 kráľ Matej II. oslobodil mešťanov Rajca **od platenia kráľovského mýta miestneho v celej krajine**. Týmto privilegiom mohli obyvatelia Rajca slobodne predávať svoje výrobky v celej krajine bez toho, aby museli platiť poplatky na mýtnych staniach. Významná výsada mesta je z roku 1619 udeľená kráľom Karolom VI., povoľujúca týždenné a dobytčie trhy, ktoré sa mohli vykonávať počas sobôt v čase od vianočných sviatkov po Veľkú noc. V zachovanej podobe existuje listina Márie Terézie z roku 1749, kde panovníčka potvrdila privilegia mesta Rajec udeľené ešte Matejom II. z roku 1609. V roku 1830 František I. povolil mestu upraviť konanie dobytčích trhov zo sobôt na utorky.

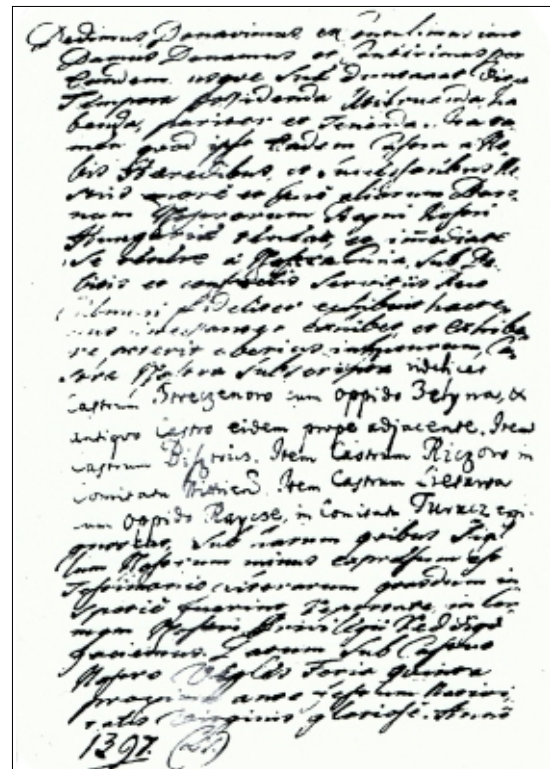

Foto: depozit Mestského múzea Rajec

LISTINA KRÁLA ŽIGMUNDA LUXEMBURSKÉHO, VÍGLAŠ 6. 9. 1397

V spomínanej listine sa Rajec uvádza ako mesto, tento názov nie je z pohľadu dnešnej doby azda ničím mimoriadnym. V minulosti však takýto názov nebol samozrejmosťou, ale predstavoval výsadu (privilegium). Takéto výsadné postavenie povýšeným osadám na mestá udeľoval kráľ prostredníctvom listiny. **Mestské výsady** pozostávali z dvoch druhov výsad a to právnych a hospodárskych, pričom navzájom tvorili neoddeliteľnú súčasť. Z pohľadu **právnych výsad** to bolo právo slobodnej voľby richtára, mestských prisažných, súdna autonómia a právo voľby farára. **Hospodárske výsady** zahŕňali právo slobodného týždenného trhu. Niektoré mestá mali špecifické privilegia akým bolo míľové právo (Žilina), niektoré banské mestá mali právo užívania lesov v určitej oblasti (Kremnica), právo slobodnej poľovačky a rybolovu (Ružomberok). Významné hospodárske privilegium, ktoré podporovalo rozvoj remesiel a obchodu bolo oslobodenie od platenia mýta v rámci určitého územia alebo celej krajiny. Ďalším dô-

ležitým privilegiom bolo konanie výročných trhov. Uvedené právne a hospodárske výsady miest pôvodne neboli vytvorené na našom území, avšak ich úprava a použitie u nás vychádzalo z pôvodných nemeckých mestských práv. Pri zakladaní miest na našom území podľa takéhoto právneho základu mali podiel tzv. hostia prichádzajúci z Nemecka a to buď zo saskkej alebo rakúsko-bavorskej oblasti. V závislosti na tom odkiaľ osadníci prišli, to aj ovplyvnilo uplatňovanie spomínaných hospodársko-právnych zákonníkov. V prevažnej miere sa väčšina miest riadila saským a magdeburským právom, toto právo bolo pravdepodobne uplatňované i v meste Rajec. Tento predpoklad podporujú doložené právne a kultúrne vzťahy mesta Žilina s inými mestami a obcami zo 14. a 15. storočia, kde mimo iné mestá i Rajec toto právo navzájom so Žilinou uznával. Magdeburské právo obsahovalo inštitúciu tzv. **dedičského, zákupného richtára**, čím sa v týchto mestách vyvinula funkcia mešťanostu, ktorý bol volený prostredníctvom mešťanov. V jeho právomoci nebola súdna moc (táto patrila dedičnému richtárovi – sudcovi), mal však administratívne a správne kompetencie. Postupom doby sa aj na tzv. **magdeburskom práve** dedično-richtárska funkcia odkupovala mešťanmi, čím tieto získali súdnu autonómiu.

Treba však povedať, že uplatňovanie mestských práv a výsad malo postupný rozvoj a ich upevňovanie bolo odrazom hospodárskej prosperity miest v rámci krajiny.

Z historických prameňov je doložené, že koncom 13. storočia bolo na Slovensku približne 30 miest, ktoré mali mestské výsady. V nasledujúcom storočí pribudlo asi 60 miest a ku koncu 14. storočia to bolo zhruba 100 miest, ktoré vlastnili mestské privilegia. Privilegiá mali rozdielny rozsah a obsah. Nemožno preto hovoriť o tom, že každé mesto dostalo tie isté právne a hospodárske výsady. Z pohľadu hospodárskeho významu sa niektoré mestá výrazne nelíšili od ostatných obcí, preto aj názov mesto v niektorých prípadoch lepšie vystihovalo označenie **mestečko**.

V prípade Rajca, je preto pomenovanie – mestečko vhodnejšie, nakoľko vtedajší hospodársky význam adekvátne odrážal jeho pozíciu medzi ostatnými privilegovanými mestami. Mohli by sme teda povedať, že Rajec patril podľa významu do miest tzv. **nižšej alebo druhej kategórie**.

Do súčasnosti nie je známa listina, ktorá by určovala rozsah mestských práv Rajca pred rokom 1397. Nie je to však nič výnimočné, podobne na tom sú aj iné mestá, ktorým sa prvé výsadné listiny nezachovali napr. Bratislava, Zvolen alebo Žilina. I napriek ab-

Foto: depozit Mestského múzea Rajec

LISTINA MÁRIE TERÉZIE Z ROKU 1749

Jednotlivé privilegia mesta Rajec udeľené v priebehu 14. až 19. storočia poukazujú na jeho stúpajúci hospodársky význam, ako aj záujem panovníkov o jeho rozvoj. V rámci mikroregiónu Rajeckej kotliny predstavovalo mesto Rajec už v stredoveku určitú sídelnú funkciu voči okolitým obciam. Spomínané výsady dávali možnosť obyvateľom z blízkeho okolia predávať alebo vymieňať svoje výrobky v Rajci.

Z písomne dochovaných listín bol pôvodne Rajec voči okolitým obciam sídlom cirkevnej organizácie. Do pôsobnosti Rajeckej fary kedysi patrili obce Malá a Veľká Čierna, Jaseňové, Zbyňov, Kľače, Poluvsie, Stránske, Kónská, Kunerad, Kamenná Poruba, Ďurčianá, Rajecská Lesná, Fačkov, Šuja a zaniknutá obec Cherubín-Čierna. Toto organizačné začlenenie potvrdzuje tá skutočnosť, že uvedené obce platili spoločne v rámci Rajeckej far-

nosti daň cirkvi tzv. **desiatok**. Výška dane bola jednotlivo obciam určená, povinnosť platenia takejto dane v Uhorsku bola stanovená ešte za vlády kráľa Štefana (1000-1038). Z toho vyplýva, že význam Rajca bol z pohľadu cirkevného dôležitý a mohol byť v neskoršom období určitým predpokladom alebo odôvodnením **povýšenia** na mesto – mestečko.

Ďalší predpoklad existencie udelenia privilégii mestu Rajec pred rokom 1397 dáva písomná zmienka z roku 1407, kde sa spomína predstaviteľ mesta Rajec Lamperth (Lambert), ako *iudex de Rajecz*. To znamená, že aj keď sa nedochovala listina udeľujúca Rajcu mestské práva, tieto boli z pohľadu spomínaných hospodárskych a právnych zákonníkov v Rajci s najväčšou pravdepodobnosťou uplatňované už v časoch pred známou prvou písomnou zmienkou o Rajci ako meste.

V dnešnej dobe by sme takýto systém hospodárskych a právnych noriem nazvali ako súčasť určitého druhu vlastného samosprávovania. Samospráva mesta Rajec bola riadená prostredníctvom jej predstaviteľa, ktorý sa v najstarších historických prameňoch označoval latinským výrazom *iudex*, čo je možné preložiť do slovenčiny ako sudca. V neskorších listinách a zápisoch v mestských knihách Rajca (1479), je táto funkcia pomenovaná ako **fojt**. Tento názov vychádzal z pôvodného nemeckého slova Vogt, ktoré v preklade vyjadruje – starosta, správca alebo aj súdny vykonávateľ. V novšej histórii Rajca (1626) bol používaný nám známejší názov **richtár**, čo je odvodené od nemeckého slova Richter – sudca. Rajecký fojt alebo richtár patrili medzi významných a vážených občanov mesta, bol vyberaný spomedzi najbohatších občanov mesta. Jeho povinnosťou bolo zastupovanie občanov mesta voči Lietavskému panstvu ako zemepánov a voči Trenčianskej župe ako správneho orgánu územia, do ktorej Rajec spadal. V rámci mestských povinností rajecký richtár rozhodoval ako predsedajúci mestskému občianskemu a trestnému súdu, schvaľoval všetky listiny týkajúce sa mesta. Rajecký richtár taktiež predsedal mestskej rade, ktorá mávala 6 až 12 členov. V počiatkoch bola funkcia fojta/richtára odkupovaná na tzv. **zákupnom práve**, neskôr bol vyberaný a volený každoročne spolu s členmi mestskej rady. V Urbáre hradného panstva Lietava z roku 1622 sa o Rajci uvádza: „... richtar byva poriadny, který se z povolanim všetkej obce i jich milosti panov dedičných každého roka na Nove leto voli a postavuje.“ V právomoci mesta na čele s voleným fojtom/richtárom bolo napríklad rozhodovanie vo veciach štatútov mesta súvisiacich s ochranou úrody, lesov, evidencia prevodov majetkov, súdne rozhodovanie v drobných sporoch, priestupkoch a pod. Okrem povinnosti prinášala funkcia fojta/richtára aj radu výhod. Medzi dôležité výhody patrili podiel na výnosoch z úrody, mlyna, krčmy a podobne. Mal dokonca aj vlastné polia tzv. **fojtové zeme**. Do dnešnej doby sa nám zachoval názov katastrálneho územia Fojtová, ktorá mala pôvodný názov Fojtová a bola vo vlastníctve fojtovej.

Sídлом predstaviteľov mesta bola od 16. storočia budova radnice – **ratúz** (odvodený od pôvodného nemeckého názvu Rathaus – radnica), ktorá sa nachádza v strede rajec-

Foto: Šzá

RAJECKÁ RADNICA – NIEKDAJŠIE SÍDLO PREDSTAVITEĽOV MESTA

kého námestia. Súčasťou riadenia mesta boli v minulosti aj ďalší volení úradníci, medzi ktorých patrili **mestský kapitán**, ktorý mal na starosti poriadok mesta. Súčasťou kontroly dodržiavania poriadku boli aj **hajtmáni**, **poľní a lesní strážnici**, **drábi a hlásnici**. Mesto Rajec malo aj vlastný sklad, ktorý mal na starosti tzv. **magaziniár** alebo skladník. Jeho povinnosťou bolo starať sa o mestské sklady, prijímať a vydávať materiál podľa rozhodnutia richtára. Túto štruktúru riadenia dopĺňal ešte **pokladník a učiteľ**. Významné postavenie volenej funkcie mal **notár** – zodpovedal za všetky písomné dokumenty a evidenciu mesta.

Za zmienku stojí spomenúť, že od počiatku mesta bola pravdepodobne vedená evidencia a záznamy, ktoré sa zapisovali do **mestských kníh**.

Rajecký fojt alebo richtár spísané listiny mesta potvrdzoval pečaťou, ktorú vlastnil. Najstaršia známa **pečať mesta Rajec** pochádza z prelomu 14. a 15. storočia. Na pečatidle je vyobrazený sv. Ladislav, držiaci halapartňu a štít. Motívom vyobrazenia pečatidla bola pravdepodobne tá skutočnosť, že rajecký kostol bol zasvätený tomuto uhorskému kráľovi z rodu Arpádovcov ako patrónovi kostola, čím sa stal aj predlohou pre pečať mesta.

Obyvatelia mesta Rajec mali samosprávne riadenie, avšak nikto ich neoslobodil od platenia dane zemepánom Lietavského hradu. Za výber dane zodpovedal fojt/richtár. Výška dane bola jednotlivým obyvateľom mesta stanovená podľa množstvo vlastníctva pôdy. Okrem dane z pôdy Rajčania platili daň od predaja piva, vína, mýta, predaja mäsa a súkna. V roku 1626 bola mestu Rajec stanovená daň v celkovom objeme 245 florenov, ďalej dávali 1 vola, 2 teľce, 150 moriakov, 150 sliepok, 45 husí, 400 vajec, 100 pstruhov. Okrem toho boli povinní „... postaviť ze zbrojiu, dary darovati, desatek od ovce a od včel med davati, zamek opravovati, item sol, heringy, kapry, dojivo panske brati a spenežiti jsu povinni.“ Platenie finančných daní bolo rozčlenené podľa termínov na Juraja (24.4.), na Michala (29.9.) a na Vianoce (25.12.) Ostatné

naturálne dane boli pravdepodobne odovzdávané podľa dochovania hospodárskych zvierat a hydiny, prípadne podľa potrieb lietavského panstva počas roka. Jednotlivé poplatky svedčia o tom, že relatívne samosprávny život Rajčanov nebol v tých časoch jednoduchý.

Odhládnuv na ostatné historické súvislosti a dôvody prvej písomnej zmienky o meste Rajec, možno na záver uviesť ešte jednu zaujímavosť tohto dokumentu. Rajec sa v listine spomína ako súčasť Turčianskej župy – ... *cum oppido Raycse in comitatum Turuscz...*, pričom Rajec patrilo do Trenčianskej a nie do Turčianskej župy. Ďalšou zaujímavosťou listiny je rukopis, ktorý bol pravdepodobne vyhotovený dvoma pisármi. Zo zápisu je zrejmé, že stredná časť listiny, kde sa uvádzajú založené hrady a mesto Rajec sú napísané iným pisárom, než ostatná časť listiny (pozri foto na str. 6), čo je nezvyčajné.

Okolnosti zálohovania uvedených hradov vrátane mesta Rajec, poukazujú na vtedajšiu situáciu v Uhorsku ako aj na praktiky kráľovej zahranično-politickej stratégie. Veľké finančné požiadavky kráľa Žigmunda, vyžadovali značné financovanie jeho expanzívnej politiky. Toto zapríčinilo podstatné zmenšenie kráľovských miest a slobodných obcí. Mnohé z nich Žigmund len zálohoval, avšak v mnohých prípadoch nevyplatil záložné sumy a potom ich aj natrvalo daroval veľmožom (napríklad spomínaný poľský šľachtic Snadzivoj z Ostrorogu sa takýmto praktikami po roku 1410 stal na krátku dobu „*pánom Považia*“).

Nech už boli okolnosti mestských privilégii Rajca akékoľvek, napriek tomu jeho písomná zmienka ako mesta poukazuje na jeho ekonomickú hodnotu a teda aj dôležitosť v rámci rozvíjajúcich sa sídiel vo vtedajšom Uhorsku.

I keď sa v histórii Rajca veľa zmenilo treba mať na pamäti skutočnosť, že obyvatelia mesta aj po viac ako 600 rokoch pokračujú v súčasnom rozvoji mesta a pôvodnej národnej identite, čo v minulosti nebolo

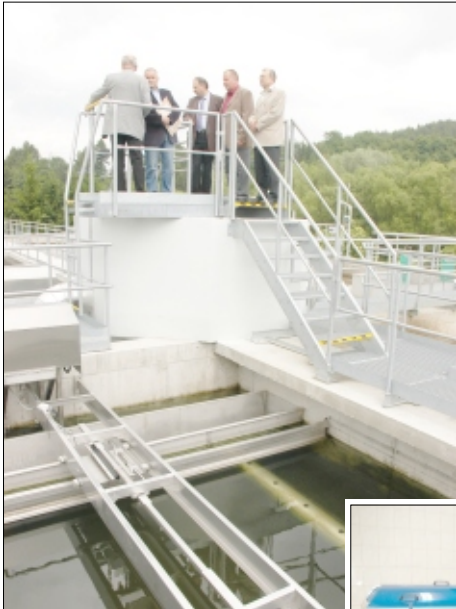
vždy samozrejmosťou.

LITERÁRNE ZDROJE:

- Cambel, S. a kol.: *Dejiny Slovenska I. (do roku 1526)*. Bratislava: Veda 1986,
- Chalupecký, V.: *Kniha žilinská*. Bratislava 1934
- Chalupecký, V.: *Středověké listy ze Slovenska*. Bratislava-Praha 1937
- Jančo, Š.: *Z dejín Rajca do roku 1948. Vlastivedný zborník Považia č. 5*. Banská Bystrica: Stredoslovenské vydavateľstvo 1962
- Jančová, K.: *Rajec a jeho stavebný vývoj. Vlastivedný zborník Považia č. 5*. Banská Bystrica: Stredoslovenské vydavateľstvo 1962
- Kavuliak, A.: *Lietava podnik feudálneho hospodárskeho systému*. Martin: Matica slovenská 1948
- Marsina, R.: *Urbár hradného panstva Lietava*. Bratislava 1959
- Marsina, R.: *Codex diplomaticus et epistolarius Slovaciae II*. Bratislava 1987
- Tibenský, J. a kol.: *Slovensko Dejiny*. Bratislava: Obzor 1971
- Mestská kniha Rajca, 1515-1798

REKONŠTRUKCIA STOKOVEJ SIETE A ČOV SA UKONČILA

V areáli Čistiarny odpadových vôd (ČOV) v Rajci bolo 10. júna slávnostné ukončenie významnej ekologickej stavby: **Verejná kanalizácia – rekonštrukcia stokovej siete a ČOV.**

Pôvodná kanalizácia bola uvedená do prevádzky v roku 1942. Postupne bola rozširovaná na súčasný rozsah v dĺžke 15 200 m. Kapacita ČOV-ky bola v posledných rokoch nedosta-

točná pretože neza- bezpečovala v dos- tatočnej miere od- straňovanie fosfóru a dusíka. Jej pre- vádzka bola málo efektívna z dôvodu veľkého množstva balastných vôd. Preto akciová spo- ločnosť Severoslo- venskú vodárne a kanalizácie so síd- lom v Žiline začala v auguste 2010 s jej rekonštrukciou. Tá zahŕňala intenzifi- káciu mechanické- ho predčistenia a vybudovanie biologického čistenia s väč- šou kapacitou, kalového hospodárstva vrá- tane prekrytého medziskladu, odvodnené- ho kalu a automatického systému riadenia technologického procesu.

V rámci realizácie projektu bola roz- šírená aj stoková sieť o 1,73 km. Išlo o rozšírenie kana- lizácie na uliciach Bystrická, Parti- zánska, Fučíkova a Švermova, pri- čom na Bystrickej

ulici bola vybudovaná aj nová čerpacia sta- nica. Ako povedal generálny riaditeľ Se- vak-u Ing. Miroslav Kundrík – „... Rekon- štrukciou ČOV-ky sa zabezpečí súlad s li- mitnými hodnotami na vypúšťanie pre na- pojenú aglomeráciu s vyšším počtom oby- vateľov, čím je zohľadnená možnosť budú- ce-o napojenia aj ďalších obcí regiónu“.

Finančné prostriedky boli poskytnuté z Kohézneho fondu EÚ, štátneho rozpočtu SR a zo zdrojov Sevak, a.s. Žilina Stavba bola zrealizovaná v spolupráci s Európskou komisiou a Ministerstvom ži- votného prostredia SR.

Text a 3x foto: M. Kosec

ĎALŠÍ KURZ SEBAOBRANY V RAJCI

Brazílske jiu-jitsu... odpoveď ako sa ubrániť proti ťažšiemu, silnejšiemu a väčšiemu protivníkovi.

Takmer 10 mesiacov sa desiatka cvičencov učila základy seba- obrany – brazílske jiu-jitsu, pod vedením skúsených trénerov z Centra bojových umení Dokan v Žiline.

Ilustračné foto: internet

Preto sa po minuloročnom úspešnom kurze Mestské kultúrne stredisko Rajec rozhodlo od septembra 2012 opäť ponúknuť všet- kým záujemcom Kurz sebaobrany v Rajci (10 mesačný výcvikový program, ktorý je vhodný pre všetky vekové kategórie).

O možnosti prihlásenia sa dozviete obvyklým spôsobom – web- stránka, mestský rozhlas, plagáty a na stránkach Rajčana.

Šzá

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

Jubilanti júl 2012

65 rokov
Antonín Chrasteký

83 rokov
Helena Holbičková

89 rokov
Helena Zbýňova

93 rokov
Jozef Slotta

Jubilanti

august
2012

65 rokov
Jiří Řehák

80 rokov
Gizela Paulinyová

83 rokov
Mária Višňovská

Srdčne blahoželáme!

Opustili nás

Ján Kurajský 1932 – 30. 5. 2012
Jozef Majerčík 1957 – 11. 6. 2012
Magdaléna Kučerová 1951 – 17. 6. 2012
Milan Jakubík 1949 – 19. 6. 2012
Anna Šťastná 1920 – 22. 6. 2012
Mária Žideková 1927 – 23. 6. 2012

Uverejnené so súhlasom menovaných osôb a rodinných príslušníkov

DETSKÝ LETNÝ ŠPORTOVÝ TÁBOR

Športový klub polície Rajec organizuje počas letných prázdnin v termíne *od 30. júla do 5. augusta* **Detský športový tábor pre deti od 10 do 15 rokov** v čarovnom prostredí Horehronia.

Ubytovanie u bratov kapucínov na Ponikách. Môžete sa tešiť na príjemné ubytovanie v bývalej cirkevnej škole, ktorá bola bratmi kapucínmi prebudovaná na rekreačné účely.

Deti v rámci športového programu absolvujú cyklotúry po ponických kopcoch, loptové hry, splavovanie Hrona a celú radu aktivít.

Poplatok za ubytovanie, stravu a zabezpečovanie tábora je **90 eur**.

Poplatok je potrebné uhradiť na číslo účtu ŠKP Rajec, resp. poštovou poukážkou.

Začiatok tábora 30. 7. 2012 o 14.00 hod. na ubytovni bratov kapucínov na Ponikách.

Ukončenie tábora 5. 8. 2012 o 9.00 hod. na ubytovni bratov kapucínov na Ponikách.

Dovoz a odvoz dieťaťa zabezpečujú rodičia!

V prípade záujmu o prihlásenie dieťaťa do tábora alebo o poskytnutie doplňujúcich informácií kontaktujte:

Ing. Ľuboš Cesnek, tel. č. 0915 823 357
alebo e-mail cesnek@askpzilina.sk.

*Ing. Ľuboš Cesnek,
tréner malých športovcov z triatlonového krúžku*

RAJČANIA NA MAJSTROVSTVÁCH STREDOSLOVENSKEHO KRAJA

Pretekári a pretekárky Športového klubu polície Rajec sa 9. júna zúčastnili Majstrovstiev Stredoslovenského kraja v atletike jednotlivcov v Dubnici nad Váhom.

Hneď na prvom štarte sme získali medailové umiestnenia – Damián Cesnek v behu na 600 metrov s časom 1:55,49 získal 3. miesto v kategórii prípravka chlapci.

V behu na 300 m mladší žiaci získal Matúš Foltán s časom 0:55,88 13. miesto a v behu na 600 m prípravka chlapci získal Patrik Úradník 10. miesto (2:14,13).

Teší nás, že všetci pretekári si na Majstrovstvách kraja utvorili svoje osobné rekordy, čím úspešne reprezentovali náš klub. Aj napriek slabým podmienkam na tréningy dokázali naši bežci konkurovať pretekárom z najsilnejších klubov v celom Stredoslovenskom kraji.

*Ing. Ľuboš Cesnek,
tréner ŠKP Rajec
2x Foto: archiv ŠKP*

MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO RAJEC

d'akuje Základnej umeleckej škole v Rajci
a Poľovníckemu združeniu Mladý háj Rajec
za spoločnú výstavu

PROSBA

Nemáte doma zaujímavé **FOTOGRAFIE RAJCA, REMESLNÍKOV, PÔVODNÝCH REM. DOMOV, ULÍC, RAJČANKY, TURBÍNY, HASIČOV...**
či niektorého **RAJECKÉHO RODÁKA?**

POMÔŽTE NÁM OBOHATIŤ ARCHÍVNU ZBIERKU
MESTSKÉHO MÚZEA V RAJCI

Fotografie vám po zoskenovaní vrátime alebo (ak nám ich darujete) ich založíme do zbierok Mestského múzea v Rajci

NAJKRAJŠÍ, NAJŤAŽŠÍ, NAJSRDEČNEJŠÍ... UŽ PO 29. KRÁT

Druhá augustová sobota sa už nezadržateľne blíži a asi každému Rajčanovi je jasné, že v tento deň sa Rajec jednoducho neopúšťa. Ako každý rok, aj tento nás jednoznačne čaká najväčšia a najkrajšia športová akcia nášho mesta – **Rajecký maratón 2012**. Podujatie má veľmi bohatú históriu a v tomto roku sa pobeží už po 29. krát. Už teraz sa môžete spolu s nami tešiť na pretekárov z celého sveta, na masu takmer tisíc ľudí, ktorí spolu pobežia za svojim víťazstvom a budú sa snažiť zdolať najťažší, najkrajší a zároveň najsrdečnejší maratón.

Podujatie podobného charakteru a takéhoto obrovského rozmeru si žiada množstvo nelenivých a šikovných ľudí, ktorí sa neboja

priložiť ruku k dielu. Aj v Rajci máme takých. Spolu nesú meno Maratón klub Rajec, ale ešte radšej sa nazývajú *maratónska rodina*. Ako v každej správnej rodine, ani v tejto bežeckej, nechýba otec, ktorý na všetko dozerá, všetko vybavuje a stará sa o všetko. Reaguje na oslovenie *tato Palo* a oficiálne sa volá Pavol Uhlárik, veľký športovec a riaditeľ Maratón klubu.

Za 29 rokov človek nadobudne v organizovaní maratónu celkom dobrú prax.

„*Tato Palo, čo všetko treba urobiť, aby sa mohol konať taký maratón, aký mávame v Rajci?*“ Pavol Uhlárik odpovedá: „*V očiach diváka to môže vyzerat' veľmi jednoducho – pretekár sa postaví na štart, odbehne svoju ‚štreku‘, príde do cieľa, dá si pivočko alebo kofolu a spokojný sa vráti domov. ALE, skutočnosť je trochu iná. Najprv musíme preteky zaregistrovať do celoslovenskej bežeckej termínovky, celý rok byť videní a vnímaní na bežeckých podujatiach a organizovať aj iné kvalitné bežecké preteky. Potom osloviť minimálne 100 reklamných partnerov, vytlačiť asi 3 000 propozícií, dať dohromady a namnožiť 1 000 kusov maratónskeho bulletinu, zabezpečiť 1 000 štartovných čísel, igelitových tašiek, medailí, pohárov, špongií, plagátov, 1 200 porcií cestovín, 200 kg melónov, 800 litrov iontových nápojov, 200 kg banánov, 700 litrov piva, 300 litrov kofoly... Pred štartom označiť kilometrové úseky, nainštalovať 200 m reklám, pripraviť cieľovú bránu, tribúnu, prezentáciu, čipový systém, zabezpečiť parkovanie pretekárov, šatne, sprchy. Zohnať 200 organizátorov (rozhodcov, časomeračov, regulovčikov, zdravotníkov, masérov, policajtov, kuchárov, filmárov, fotografov...). A samozrejme, zabezpečiť finančné odmeny a vecné ceny pre najlepších pretekárov, ktorých je vo všetkých kategóriách viac ako sto.“*

Rajecký maratón 2012 prinesie so sebou, rovnako ako po iné roky, aj tento rok okrem 43 kilometrového behu do Čičmian, aj ďalšie preteky. Budú nimi už tradičné *in-line* závody korčuliarov, *MZ Pneu* beh a stále viac obľúbený *polmaratón*, teda trať s dĺžkou viac ako 21 kilometrov. Šiesty ročník *polmaratónu* však zažije veľmi zásadnú zmenu.

Organizátori (Maratón klub Rajec) sa rozhodli, že *polmaratónci* nebudú bežať ako doteraz do Fačkova, ale že pri závode Kofola a.s. odbočia doľava a budú si to šinúť cez celú Rajeckú Lesnú. K tejto zmene sme museli pristúpiť hlavne kvôli bezpečnosti samotných pretekárov, ale aj vás, povzbudzujúcich. Dedinka Rajecká Lesná nemá ani zďaleka takú hustú premávku ako hlavný ťah Žilina – Prievidza, preto odkloniť *polmaratón*, ktorý má stále vyššiu účasť sa

javí ako veľmi sľubné riešenie, pretože Frivald je obklopený nádhernou prírodou Rajeckej doliny. Navyše v dedine sa dá povzbudzovať oveľa lepšie ako na kraji hlavnej cesty. Upravený profil trate bude vyzerat' nasledovne – *polmaratónec* dobehne do Trstenej, kde odbočí doľava, do Rajeckej Lesnej a bude bežať po hlavnej ceste až do doliny. Na deviatom kilometri, pri obrátke autobusov, sa bude môcť občerstviť, potom pokračuje v behu dolinou, až príde k mostu pred strediskom Žiar, kde bude obrátka, po zdolaní obrátky už bude *polmaratónec* bežať späť do Rajca, kde ho čaká cieľ, masáž a pastaparty. Dúfame, že sa vidíme aj na trati v Rajeckej Lesnej.

No a aký by to bol Rajecký maratón, keby na ňom neštartovali rajeckí rodáci. Maratónska rodina bude mať aj v tomto roku v každom z pretekov bohaté zastúpenie. Na štarte môžete hľadať minimálne 20 *polmaratónco*v, 10 maratónco

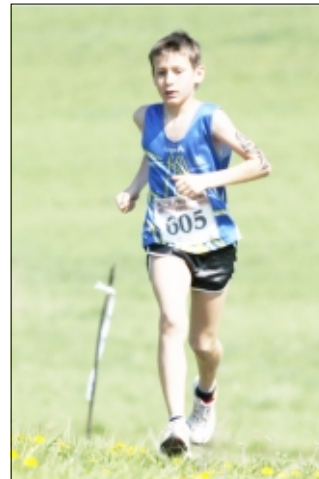
5 korčuliarov a 10 detí z Maratón klubu Rajec. Pre vás, našich verných priaznivcov, máme pripravenú veľmi peknú novinuku. Na trať sa postavíme v *celkom nových, žltomodrých dresoch*, takže už z diaľky budete môcť vidieť svojich favoritov či obľúbencov a posilniť svoje povzbudzovanie. Samozrejme, nikto nebeží rovnako a aj medzi rajeckými bež-

cami sa nájdu tí rýchlejší, ktorí budú tento rok na trati akýmisi železkom v ohni. Rozhodli sme sa preto, že vám ich v krátkosti predstavíme.

Všetkým sme položili štyri rovnaké otázky:

1. Čím je pre teba beh a kedy si s ním začal?
2. Máš nejaký rituál pred pretekom/po preteku, ktorý zvykneš dodržiavať?
3. Aké ambície máš na tento ročník Rajeckého maratónu alebo na jeden z pridružených behov?
4. Aká je tvoja skúsenosť s Rajcom, v čom je tento beh iný ako ostatné?

VRATKO ŠIMEK

1. Relax..., to by povedal oco ☺. Beh je hlavne drina. Behám rád a keď pretekám, to je moje... Rád súťažím, moja prvá trofej bola v Rajci na Behu Rajeckým rínom v roku 2008. Súťažne behám od roku 2010, kedy sa ma ujali Janka a Zdeno Koledovci.
2. Na štarte si 3-krát podskočím a ide sa..., a po preteku skáčem od radosti.
3. Vlni som bol tretí. Rád by som na tej *bedni* zostal.
4. Všetky preteky, ktoré sa v Rajci konajú, mám rád. Začínam Boršovcom a končím 12-minútovkou, ale vždy sa najviac teším na maratón, aj pre mňa je to TOP pretek. Už od ôsmich rokov behám 2 kilometrovú trať a už teraz sa teším na 30. ročník.

ONDREJ VESELOVSKÝ

1. S behom som začal ako úplne malý chlapec, keď som sa postavil na rovné nohy. Predtým som samozrejme ešte nebehal, len lozil po štyroch. V rámci dekadencie v starobe počítam s tým, že mi odídu tie dve nohy, po ktorých sa pohybujem teraz a znova sa vrátim na štyri, na ktorých som stál na samom začiatku. Behať sa nedá večne.
2. Pred pretekom nijaký špeciálny rituál nedodriavam. Snáď dvanásť týždňov predtým tvrdo trénujem, ale to asi nie je rituál, skôr tréning.
3. Som po zranení a momentálne sa z neho dostávam. Ak sa mi podarí kvalitne sa pripraviť na Rajec a

potom na jeseň na Košice, budem rád. Zdravie teraz trochu so mnou zamávalo a teším sa, že môžem behať.

4. Je iný v tom, že je pre mňa domácim behom, aj keď momentálne žijem v Turčianskych Tepliciach. No a atmosférou podobných behov na Slovensku nemáme veľa. Väčšinou chcú organizátori zarobiť a ukázať sa, no tieto preteky sú pripravované bežcami pre bežcov. Tu nikto na nikom nezarába. Skôr si myslím, že mesto nedoceňuje význam tejto akcie pre svoje zviditeľnenie.

ZDENO KOLEDA

1. Radosť. Keď som si musel začať topánky šnúrovať na 2 nádychy pri mojej vtedajšej váhe 98 kg.
2. Pred pretekom len kávu a probio vanilkový jogurt. K tomu, keď ma niekto napáli, vyletím na jeden dych aj na Kriváň. Po preteku len zvládnuť čo najrýchlejšie triašku z chýbajúcich cukrov, takže všetkým beriem cukríky a čokolky sladké.
3. Ambície pre tento rok? Verte, že pri takom ťažkom roku, akým je pre mňa tento, sa na štart postavím a idem do mŕtva. Poznáte ma.
4. Pre mňa obrovská zodpovednosť a stres, ktoré vytvára práve domáce prostredie.

PATRIK HOLEŠA

1. Beh je pre mňa jedna z foriem odpočinku po náročnom dni v práci, po psychickej aj fyzickej stránke. Stal sa prouto súčasťou môjho každodenného života, odkedy som prestal hrať futbal a prihlásil som sa na krásny rajecký cross Rajecký Borošovec. Tu sa zrodili moje začiatky s behom, keďže o týždeň na to, mi tato Palo ponúkol možnosť bežať polmaratón v Prahe. Taká ponuka sa neodmieta. Tu som sa stretol a zoznámil s kolektívom Maratón klubu Rajec a zabehol svoj prvý polmaratón v živote s 2 týždňami tréningu za 1 hodinu 37 minút.

2. Jediný môj rituál je poriadne sa zavodniť, na čo v noci pred pretekom doplácam nespavosťou, lebo každú chvíľu musím ísť na WC ☺
3. Moje ambície tento rok sú jednoznačne dobehnúť a užiť si pretek.
4. Bežal som ho iba raz – minulý rok, bol som naň perfektne pripravený, všetko zasadlo do seba ako malo, dokonca aj počasie bolo ideálne, čoho výsledkom bol osobák vylepšený o viac ako 12 minút. Prouto nádherná atmosféra, neopísateľne krásny pocit, keď človek beží ulicami, na ktorých dennodenne trénuje. A tí ľudia, ktorí sa tu o to všetko starajú, sú prouto úžasní.

PETER PROKOPOVIČ

1. Beh sa stal mojou takmer každodennou rutinou. Je pre mňa relax a výborný prostriedok na odreagovanie sa. Človek vypustí z hlavy všetky starosti a stres. Začal som v šestnástich a viedol ma k tomu práve Rajecký maratón. Keď som sledoval v roku 2003 ako dobiehajú bežci do cieľa a Rajčania ich tak srdečne povzbudzujú
2. Pred pretekmi je to klasicky ľahká, zdravá strava a pred horúcimi, dlhými behmi pijem veľa tekutín. Po pretekoch sprcha a hlavne ťažko stráviteľné a nezdravé jedlo :o).

3. Pravdupovediac, mne sa v Rajci väčšinou nedarí. Ale hlavne sa chcem poriadne vynaháňať s Rajčanmi na polke a aby mi nikto v cieľi nehovoril, kde som toľko ☺.

4. Rajecký maratón je pre mňa najkrajší pretek, aký som kedy absolvoval. Vždy sa naň veľmi teším. V Rajci je vždy úžasná atmosféra. Keď prebieham štartom a tiež, keď vbieham do cieľa a počujem hluč a povzbudzovanie z námestia, je to krásny pocit. Všetci od organizátorov až po miestnych obyvateľov sú nesmierne milí, kamarátski a ochotní pomôcť. Aj podľa slov ostatných bežcov sa tu pretekári aj s rodinami cítia ako doma. Ostatné veľké maratóny na Slovensku sa snažia o čo najviac bežcov a o zabehnuté časy na svetovej úrovni. Na nás sa skôr sústreďí na spokojnosť bežcov.

LUKÁŠ PEKNÝ

1. Beh je pre mňa spôsob, ako sa vyventilovať, usporiadať si myšlienky, prípadne si pri tréningu s niekým pokecať. Je to spôsob, ako zistiť svoje limity a snažiť sa ich prekonať. Behávať a poriadne trénovať som začal až minulý rok cez leto a najväčšia moja motivácia bola – byť prouto lepší ako Marek Kasman ☺.
2. Rituál, ani nie. Stačí sa poriadne vysr..., rozcvičiť a ísť na štart s vedomím, že aj keď to bude ťažké, robím to, lebo ma to baví a idem, čo to dá...

3. Ciele na tento sú vysoké... rajecký polmaratón ísť na osobák a zaútočiť na hranicu 1:30.

4. Je iný už len tým, že sa beží tu v Rajci... prouto som tu doma, človek beží pred známymi ľuďmi a je veľmi motivujúce počuť svoje meno z davu, tento rok sa obzvlášť teším na novú trať.

Jozef Rybár
7x foto: archív MK

SPINNINGOVÝ MARATÓNİK

Poslednú májovú sobotu sa konal na basketbalovom ihrisku vedľa Gymnázia na Javorovej ulici *Spinningový maratónik*.

Počasie organizátorov nechávalo celý týždeň vopred v očakávaní, či akciu bude možné uskutočniť lebo v prípade dažďa by to možné nebolo. Nakoniec sa však počasie umúdrilo a od rána bolo krásne.

S organizáciou sa začalo niekoľko týždňov vopred. Je pekné, že aj v dnešnej dobe sa nájdu ochotní ľudia a sponzori, ktorí nám pomohli akciu zorganizovať a zastrešiť finančne či materiálne. Záujem ľudí zúčastniť sa aktívne tejto akcie prevyšoval naše možnosti, keďže sme mali 24 bicyklov pre zúčastnených a 2 pre inštruktórov. V spolu-

práci s Gymnázium Javorová sa nám podarilo zorganizovať veľmi príjemnú akciu na vysokej úrovni. Počas príprav od skorého rána sa varil srnčí guláš, grilovali sa klobásky a čapovalo sa pivo. Dobre naladení športovci sa začali schádzať okolo jednej hodiny a o druhej hodine popoludní sme začali šliapať do pedálov. Dvaja inštruktóri, ktorí udávali tempo, celú akciu začali pozvoľna, aby neskôr mohli tempo a rýchlosť zvyšovať. Kvalitné ozvučenie a správne zvolená povzbudzujúca hudba vyburcovala všetkých do športového šialenstva. Celé dve hodiny bicyklovania pod holým nebom sa niesli v duchu dobrej nálady, spievania a samozrejme sme sa pri tom aj dobre započuli. Na špeciálnych spinningových bicykloch si každý volí záťaž sám, preto je vhodný naozaj pre každého. Svedčí o tom aj vekové rozpätie ľudí (od 12 do 60 rokov), ktorí pravidelne navštevujú hodiny spinningu.

Sme radi, že na našej akcii sme mohli vidieť ako 18-ročných, tak aj 60-ročných ľu-

di. Keď sme zliezli po dvoch hodinách z bicyklov, všetci sme sa cítili veľmi dobre a spokojne unavení. Každý si pochutnal na guláši, ktorý sa veľmi vydaril, osviežil sa čerstvo načapovaným pivkom a neskôr sme ešte ochutnali aj grilované klobásky – všetko za veľmi ľudové ceny.

Keď sa všetci najedli, začala sa losovať tombola, v ktorej boli naozaj hodnotné ceny od našich sponzorov. Od jednorazových vstupov na lekcie spinningu v Rajci, cez darčekové koše, vstupy do wellnesu, záhradný gril, autorádio, profi reproduktory, až po hlavnú cenu – pobyt v Hoteli Diplomat pre 2 osoby, ktorú si odniesla súťažiacia zo Žiliny.

Je dôležité spomenúť, že v našom maratóniku nešlo o vzájomné súperenie, ale víťazi boli všetci, ktorí sa zúčastnili. Išlo nám o to priniesť do Rajca niečo nové, zaujímavé a príjemné, aby občania videli ako vyzerá hodina spinningu, prípadne ho v budúcnosti vyskúšali v Spinning centre na Gymnázium Javorová – prišli sa zabaviť a zrelaxovať. Preto nás troška mrzí, že sa na nás ľudia dívali z okien a neprišli medzi nás.

Spokojnosť organizátorov aj ľudí s celou akciou nás priviedla k myšlienke usporiadať ďalšiu akciu ešte tento rok, a to poslednú augustovú sobotu. Dúfam, že tentokrát nás príde povzbudiť ešte viac našich spoluobčanov.

Mgr. Tomáš Stránský, organizátor akcie, učiteľ TV na Gymnázium Javorová 5

Už ste niekedy vzali do rúk ceruzky či pastelky a len tak čmárali po papieri? Ak áno, viete, že výsledok sa môže dostať za krátku chvíľu, ale môže to trvať i dlhý čas. Maľovanie je záľuba, vášeň, túžba niečo zanechať, niečo vytvoriť, niekoho osloviť. Maliar si svojim postojom určuje vlastnú cestu a na nej ho zvyčajne sprevádzajú tí, ktorí ho podporujú či usmerňujú. Najčastejšie to bývajú rodičia alebo učitelia.

A práve našej škole sa podaril husársky kúsok. V školskom roku 2011/2012 sa žiaci zapojili takmer do desiatky rôznych súťaží celoslovenského i medzinárodného charakteru. A boli úspešní. V okresnom kole *Európa v škole* získali školáci v 3. kategórii 1. a 2. miesta: Andrea Zbýňová (IV.B), Terézia Hlinčíková (V.C), Marcel Jánošík (VII.A), Matúš Kuruc (VII.C). Práce Matúša Kuruca a Terézie Hlinčíkovej boli ocenené i v celoslovenskom kole. V podobnom celonárodnom duchu sa niesla i súťaž *Krajina v srdci Európy*, kde Erik Launa (VII.D) získal diplom. Cenu výstavy si odniesli: Roman Vojtek (V.B), Petra Jančúchová (V.A), Andrej Šimko (VII.D), Patrik Nemček (IX.B), František Pekara (IX.C).

V krajskom kole *súťaže s protidrogovou tematikou* bola ocenená diplomom Silvia Bakošová (VII.D). Rovnako i v krajskom kole *Vesmír očami detí* boli diplomom ocenení Adam Jasenovec (IV.B) a Ľubomír Sudor (VI.C). Ďalšie súťaže prekročili rámec okresov a krajov – majú celoslovenský a medzinárodný charakter. V celoslovenskej súťaži *Dúha 2012* získali žiaci v dvoch kategóriách čestné uznanie, cenu výstavy i diplomy. Čestné uznanie získala Sofia Doležilková (IV.B), cenou výstavy boli ocenené: Nela Fraštišová (IV.B), Katarína Jančúchová (IV.B), Ema Domanická (VI.C). Diplom za 2. miesto patrí Patrikovi Martincovi (VI.C). Škola získala i mimoriadnu cenu ministra škol-

Ilustračné foto: internet

KEĎ FARBY ROBIA DIERY DO SVETA...

stva, a to vďaka Erike Jasenovcovej (V.A). Do celoslovenskej súťaže *Matica slovenská* postúpilo niekoľko prác, ktoré boli ocenené v dvoch kategóriách. 1. miesto získal Richard Večerík (IV.B), 2. miesto Lukáš Nemeč (V.C), 3. miesto Andrej Šimko (VII.D). 1. miesto a absolútnym víťazom súťaže sa stal Vratko Šimek (VI.A).

Bohúňova paleta je medzinárodná výtvarná súťaž, v ktorej naša škola získala samé čestné uznanie. Za kresbu ho získala Alexandra Kavcová (V.C), za maľbu Ľubomír Sudor (VI.C) a v kombinovanej technike ho obhájila Katarína Uhliariková (VI.C). Medzinárodnou zastávkou bol aj 40. ročník *Lidice*. Je to súťaž s dlhoročnou tradíciou a my sme na nej získali medailu Zlatá ruža, a to hneď v dvoch kategóriách. Zlaté ruže získali: Viktória Uhliariková (IV.A), Ladislav Kotrík (IV.A), Júlia Sudorová (VII.A) a Martin Zvrškovec (VII.B). Lidice udelili našej škole i mimoriadny titul – Najúspešnejšia škola na Slovensku. Medzinárodná výtvarná súťaž UNESCO pod názvom *Obhajujeme práva detí sveta na vzdelanie* bola poslednou súťažou, ktorá priniesla rekordné ocenenia škole. Cenu výstavy a umiestnenie prác v Paríži získali Barbora Vysoká (III.A) a Vladimír Komorovský (IV.B).

Naším mladým umelcom patrí vďaka. Ale nesmieť zabudnúť práve na hybné sily, ktoré potiahli talentované duše do popredia a dostali ich až na najvyššie posty v súťažiach. Všetky deti odborne viedli a pripravovali pedagogičky, ktoré tomuto výtvarnému remeslu rozhodne rozumejú: *Mgr. Anastázia Jasenovcová* a *Mgr. Ľudmila Holtáková*. Právom si zaslúžia obdiv, úctu i poďakovanie.

Jana Paulinyová, ZŠ Lipová, Rajec

ŠPORTOVÝ DEŇ NA GYMNÁZIU

„Zorganizujte si deň pohybu a športu Allianz-Slovenská DSS Sporttube.day! Nakrúťte video pri športovaní žiakov, učiteľov, či rodičov detí a pripojte ho na sporttube.sk!“ Tak znela reklama, na ktorú sme sa rozhodli odpovedať dňom plným športu a zábavy na našej škole.

Naši štvrtáci – maturanti, už sedeli doma a usilovne sa pripravovali na skúšky dospelosti.

Žiaci prvých až tretích ročníkov si pripravili športové úlohy a zmerali si sily v rôznych športových aktivitách, ktoré im pripravili učitelia telesnej výchovy – Mgr. Estera Uhláriková a Mgr. Tomáš Stránsky. Naším cieľom bolo, aby si žiaci uvedomili potrebu celoživotnej starostlivosti o svoje zdravie prostredníctvom pohybových aktivít a samozrejme sme chceli žiakov zabaviť a motivovať ich možnou výhrou 1 000 € pre našu školu.

Ráno 15. mája o 9. hodine boli pripravené športoviská v našej škole a na školskom ihrisku. Súťažilo sa v plážovom volejbale, futbale, ragby, vybíjanej a okrem toho si dobrovoľníci vyskúšali spinning, fit lopty a fitness.

Plážový volejbal sa stal súčasťou programu olympijských hier v roku 1996. Dnes

sa vo väčšine krajín aj na Slovensku teší stále väčšej popularite, hlavne v letnej sezóne. Hrá sa vonku na čerstvom vzduchu a to z neho robí ideálny šport na leto. Naplno pri ňom pracujú všetky svaly tela. Žiaci si pri ňom užili kopec zábavy, čím odbúrali stres a nervozitu zo školských lavíc.

Futbal vedie chlapcov k obetavosti, zodpovednosti, rozhodnosti, učia sa pri ňom sebaovládaniu, odvahe, aktívne sa pri ňom

podieľajú na výkone svojho družstva. Ragby je kolektívna loptová hra, ktorá sa vyvinula na začiatku 19. storočia v Anglicku. Touto hrou sa podporuje športový duch a telesná kondícia mladých mužov. Futbal aj ragby si užili hlavne naši chlapci, ktorí pri mohutnom povzbudzovaní spolužiačok podávali veľmi dobré výkony.

Vybíjaná, fit lopty a fitness sa stali doménou našich dievčat. Zaradenie netradičných športov a netradičného náčinia nielen počas športového dňa, ale aj na hodinách telesnej výchovy prinieslo žiakom aj učiteľom nové podnety pre zatraktívnenie vyučovania. Kým v minulosti sa bolo možné s fit loptou stretnúť len v rôznych rehabilitačných a fyzioterapeutických centrách, postupne si ju obľúbili vrcholoví a rekreační

športovci a samozrejme, aj naši žiaci. Fitness poskytuje možnosť somatického a funkčného zdokonaľovania cvičením, pri ktorom sa využíva špeciálne náradie a výkonnosť podporuje aj dobrá hudba. Vylepšenie si postavy a získavanie vedomostí o zdravom životnom štýle priťahuje stále viac mladých ľudí a sme radi, že aj naša škola má takéto zariadenie pre svojich žiakov a zamestnancov.

Spinning je energeticky účinné skupinové cvičenie na stacionárnom bicykli, ktoré spája hudbu, motiváciu a predstavivosť do jedného celku. Využíva fenomenálne spojenie „myseľ a telo“. Je to možnosť ako si môžete aktívne oddýchnuť a zároveň si zlepšiť fyzickú kondíciu a udržať sviežu myseľ, znížiť svoju nadváhu a zlepšiť si postavu bez toho, aby trpeli naše kĺby. U nás v škole máme 15 takýchto bicyklov a využijeme ich pravidelne na hodinách telesnej výchovy. Takýto tréning môže absolvovať aj široká verejnosť v popoludňajších a večerných hodinách v našej posilovni, pod vedením certifikovaného inštruktora.

Nášmu športovému dňu prialo aj počasie. Celý čas svietilo slniečko a podporilo dobrú náladu všetkých zúčastnených. Výsledkom nášho športovania bola radosť z dobrých výkonov, dobrá nálada, odbúranie stresu a naše

presvedčenie, že pohyb sa stane súčasťou životného štýlu a výrazom životnej filozofie našich žiakov.

Veď už osvietenci ako Ján Amos Komenský, John Lock a Jean-Jacques Rousseau zväzračovali názor na zdravý život

v hesle „v zdravom tele zdravý duch“.

Estera Uhláriková,
Gymnázium Javorová 5, Rajec
3x foto: archív Gymnázia Javorová

Plavci z krúžku športového plávania Gymnázia v Rajci a plavceki nadšenci rajeckých škôl sa v rámci Európskeho plaveckého dňa zúčastnili významného športového podujatia Žilinská plavecká štafeta, ktorá sa uskutočnila 25. mája. Cieľom podujatia bolo priblížiť plávanie, ako olympijský šport, čo najširšej verejnosti a samozrejme

RAJECKÍ PLAVCI POD OLYMPIJSKOU POCHODŇOU

zlepšiť minuloročný rekord v počte zaplávanejých kilometrov, čo sa aj podarilo.

Po prvýkrát spojil šport žiakov všetkých škôl z Rajca a vytvorili spoločné družstvo, ktoré reprezentovalo naše mesto. Spoločnými silami šesť chlapcov preplávalo spolu 8 500 metrov, ktorými prispeli k zlepšeniu minuloročného maxima. Najsilovnejším bol najmladší člen výpravy Tomáš Sojka žiak Základnej školy na Lipovej ulici, ktorý preplával 2 300 m. Starší chlapci – Martin Sojka (Katolícka spojená škola – Gymnázium A. Škrábika) a Martin Hruškovíc (Gymnázium na Javorovej ul.), ktorí sú v plnej príprave na Majstrovstvá Slovenska, prispeli preplávaním 2 000 alebo 1 500 metrov. Nedali sa zahanbiť ani ďalší – Lubomír Kasper (Katolícka spojená škola – Gymnázium A. Škrábika) 1 400 m a Richard Jančanský a Boris Mravec po 650 m (obaja z Gymnázia na Javorovej ul.).

Pod plameňom olympijského ohňa sa naši chlapci určite nestarali a všetci sa tešia na ďalší ročník. Cieľom je zmobilizovať ďalších spolužiakov a spoločnými silami preplávať viac ako 10 000 metrov.

Text a foto: Ing. Adriana Sojková

Foto: archív KŠŠ

ZBIERAJ TĚGLIKY OD JOGURTOV

V apríli sme sa pri príležitosti Dňa Zeme zúčastnili prednášky o separovaní odpadu vo veľkej zasadačke mestského úradu. Zaujímavé bolo zistenie, ako málo odpadu separujeme.

Chceli sme to trochu zmeniť, a tak sme vyhlásili súťaž *Zbieraj tégliky od jogurtov* (postupne to boli aj tégliky od smotany, nátierkového masla, jogurtových nápojov...). Zapojila sa celá škola – veď jogurty má rád každý. Všetci sme zbierali a tak vlastne aj separovali. Pochodili sme po susedoch a kamarátoch, oslovili jedálne a materské školy, zbierali aj príbuzní zo vzdialenejších miest. Pomáhal, kto mohol. Niektorých to chytilo natoľko, že neváhali drhnúť 400 zaschnutých téglikov, len aby ich trieda vyhrala. Cítili sme sa užitoční, a samozrejme, každý chcel vyhrať. Víťaz však mohol byť len jeden. Najviac téglikov zbierala *prima* (priemerne 200 ks na žiaka). Celkovo sa vyzbieralo 23 830 kusov.

Aj touto súťažou sme chceli poukázať nato, že separovať odpad nie je až také náročné, keď to dokážu aj deti. Všetkým zúčastneným ďakujeme – bez vás by sme to nedokázali.

PS: Dúfame, že v separovaní plastov budete pokračovať, aj keď súťaž už skončila. Zberný dvor v Rajci na vás čaká.

Organizátori z Katolíckej spojenej školy v Rajci

ŽIACI NA PREDNEJ HORE

Žiaci Katolíckej spojenej školy sa 23. mája vybrali na výlet na Prednú Horu, ktorý sponzorovalo združenie Biomasa.

Všetko sa to začalo ráno, keď sme sa stretli pred Kostolom sv. Ladislava a plní očakávania sme nastúpili do autobusu. Cesta trvala približne štyri hodiny, no my sme sa nenechali znechutiť a tak sme celý vysmiati vystúpili v Odbornom liečebnom ústave psychiatrickom v Prednej Hore.

Uvítala nás milá sprievodkyňa, ktorá nás zaviedla dovnútra budovy, do miestnosti, kde nám začala prednášať o ich liečebnom ústave. Po nej nasledovala prednáška doktora Vladimíra Stanislava o drogách a iných narkotikách. A čerešničkou na torte boli páni z Biomasy, ktorí nás poučili o peletách.

Po obohacujúcich prednáškach nás čakal chutný obed a mali sme možnosť pozrieť sa na tamojší kostol. Po ňom sme si prezreli expozíciu F. Coburga. Bola to taká menšia chatka, kde sa nachádzali staroveké predmety. Keďže bola taká malá, nezmestili by sme sa tam všetci naraz. Tak sme sa rozdelili na dve skupinky. Najskôr išli žiaci z kvinty a septimy a po nich išla sexta, ktorá tvorila minimálne polovicu zúčastnených.

Po tejto skvelej prehliadke nás páni z Biomasy obdarili taškou s darčekmi, v ktorej sa nachádzali cukríky a džús. Ale už bol čas odchodu, tak sme sa rozlúčili so sprievodkyňou, a tiež s niektorými pacientmi, ktorí nám zakývali z okien. Nasadli sme do autobusu a išli sme domov.

Bol to veľmi zaujímavý výlet, na ktorom sme sa veľa dozvedeli. Ako napríklad, že pacienti sa v ústave „neflákajú“, ale že tiež musia pracovať alebo aj to, že v dnešnej dobe je každý „v pohode“, ako nám povedal doktor Stanislav.

Lenka a Monika, Sexta KŠŠ Rajec

KURZ NA OCHRANU ŽIVOTA A ZDRAVIA

Kurz na ochranu života a zdravia (KOŽAZ) je samostatnou povinnou formou vyučovania. Je vyvrcholením procesu výchovy žiakov v tejto oblasti. Vyučuje sa v 3. ročníku formou trojdňového pobytu v prírode. Učivo na ochranu života a zdravia v stredných školách nadväzuje na výchovu a vzdelávanie žiakov zo základnej školy na účelové cvičenia, ktoré sú obligatórnou formou vyučovania v 1. a 2. ročníku. Integrujú vedomosti a zručnosti žiakov získané v povinných vyučovacích predmetoch, rozširujú, upevňujú ich, sú prostriedkom aj na ich overovanie. Školu pripravujú aj k tomu, aby bola schopná vykonávať účelovú činnosť v mimoriadnych situáciách. Učivo sa preberá v štyroch samostatných tematických celkoch s týmto obsahom:

1. *Civilná ochrana* – riešenie mimoriadnych udalostí ako je ochrana obyvateľstva v okolí vodohospodárskych diel, ochrana pred biologickými a chemickými zbraňami, záchranné, lokalizačné a likvidačné práce.
2. *Zdravotná príprava* zahrňujúca ochranu proti besnote, rozlišovanie húb a prvá pomoc pri otrave hubami, prvá pomoc pri otravách alkoholom, drogami, odsun zranených osôb pomocou improvizovaných zdravotníckych prostriedkov.
3. *Pobyt a pohyb v prírode* – určovanie svetových strán, orientácia v teréne podľa mapy a buzoly, poznávanie topografických značiek, zisťovanie vlastného stanovišťa na mape.
4. *Záujmové technické činnosti a športy* – tu

ristika, zjazd na profikolobežkách, splav rieky Orava na raftových člnoch.

KOŽAZ sa konal v nádhernom prostredí Vrátnej doliny, ktorá sa nachádza 25 km od mesta Žilina a 3 km od obce Terchová v Národnom parku Malá Fatra. Je to jeden z najcennejších krajinných celkov Slovenska. Zachovali sa tu prirodzené ekosystémy s veľkou rozmanitosťou rastlinných a živočíšnych spoločenstiev typických pre Západné Karpaty. Vzhľadom na mimoriadne prírodné hodnoty bol v roku 1988 na tomto území vyhlásený Národný park Malá Fatra.

Žiaci tretieho ročníka Gymnázia na Javorovej ulici prežili v tomto nádhernom prírodnom prostredí tri nezabudnuteľné dni plné nových zážitkov, športovej činnosti a pohybových aktivít. Získavali nové vedomosti, návyky a zručnosti o pohybe, zdraví a zdravom životnom štýle, o ochrane prírody a pomoci ľuďom v krízových situáciách. Za pomoci inštruktorov zo Sport Academy Vrátna a svojich vyučujúcich absolvovali prechod Jánošíkovými diarami z Terchovej do Štefanovej. Cestou spozná-

vali viaceré zákonom chránené rastliny a živočíchy. Uchvátil ich pohľad na nádhernú prírodu Vrátnej doliny na vyhlíadke v Horných diarach. Každý večer bol vyhradený pre teoretické poznatky a besedy so záchranármi z horskej služby. Po zotmení nechýbala opekačka a potom nočný pochod v okolí Terchovej.

Svoju odvahu, pohybovú a psychickú zdatnosť si žiaci preverili na zjazde na profikolobežkách zo Štefanovej na parkovisku v Terchovej pod sochou Jánošíka.

Celý program vyvrcholil splavom rieky Orava z Párnice do Krafovan. Tu si žiaci preverili svoje kondičné a koordinačné schopnosti a opäť s úžasom pozorovali nádhernú okolitú prírodu a života v nej.

Náš kurz sme realizovali internátnym spôsobom a boli sme ubytovaní v hoteli Gavurky v Terchovej, ktorý nám zabezpečil skutočne komfortné ubytovanie a dobrú stravu.

Ďakujeme inštruktorom zo Sport Academy Vrátna, pracovníkom hotela Gavurky a záchranárom z horskej služby za úžasné chvíle prežité v krásnom prostredí Vrátnej doliny.

Estera Uhláriková,
Gymnázium Javorová 5, Rajec
1x foto: archív gymnázia

RAJECKÉ KULTÚRNE LETO 2012

22. 6. – 24. 6. RAJECKÉ LADISLAVSKÉ HODY
 piatok – nedeľa

30. 6. RAJROCKFEST 18.00 hod.
 sobota 4. ročník Rajeckého rockového festivalu
 futbalový štadión

11. 7. – 15. 7. RAJECKÉ LETNÉ KINO POD HVIEZDAMI 21.30 hod.
 streda – nedeľa
 filmová prehliadka českých filmov

24. 7. LETNÝ PODVEČER S VIOLONČELOM 17.00 hod.
 utorok
 koncert Petra Nouzovského a Anety Majerovej

11. 8. VEĽKÝ RAJECKÝ DEŇ od 8.00 hod.
 sobota Rajecký jarmok, Rajecký maratón

12. 8. CELEBRITY 17.00 hod.
 nedeľa
 Stanislav Štepa
 divadelné predstavenie divadla z Radošiny
 kultúrny dom

26. 8. ROZLÚČKA S PRÁZDNIAMI 15.00 hod.
 nedeľa
 koncert hudobných skupín z Rajeckej doliny

MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO RAJEC

jún – august Námestie SNP

Mestské kultúrne stredisko Rajec
 v spolupráci so Združením na záchranu Lietavského hradu
 vás pozývajú na výstavu

LIETAVSKÝ HRAD

10. 7. - 6. 8. 2012

Výstavná sieň
 Radnice v Rajci

inzercia

Mestské kultúrne stredisko Rajec

LETNÝ PODVEČER S VIOLONČELOM

Petr NOUZOVSKÝ
 violončelo

24. júla 2012
 utorok

Aneta MAJEROVÁ
 klavír

17.00 hod.

vstup voľný

Radnica Rajec

HLAVINA
DIVADLO Z RADOŠINY

STANISLAV ŠTEPKA: CELEBRITY

autor hry a textov piesní: Stanislav Šteпка
réžia: Stanislav Šteпка
hudba: Juraj Haško
choreografia: Šárka Ondřišová
kostýmy: Peter Čanecký
scéna: Peter Čanecký, Jozef Kučera
účinkujú: Martin Škoda, Martina Křištofová, Matej Močko,
Michaela Urbánková, Ondrej Turan, Diana Minarovičová,
Martin Mihalik, Patricia Drobná, Maria Escherová
technická spolupráca: Marián Bilený (zvuk),
Lukáš Chovanec (svetlo)

12. augusta (nedeľa) 2012

o **17.00** hod. **KULTÚRNY DOM V RAJCI**

Cena vstupenky: **7,00 €**

PREDPREDAJ VSTUPENIEK: MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO RAJEC, PONDELOK AŽ PIATOK OD 8.00 DO 16.00 HOD.